

Jan Zajíc během hladovky před Národním muzeem. Snímek pochází z filmu Tryzna, v němž byl Jan Zajíc náhodně zachycen (Zdroj: Slovenský filmový ústav)

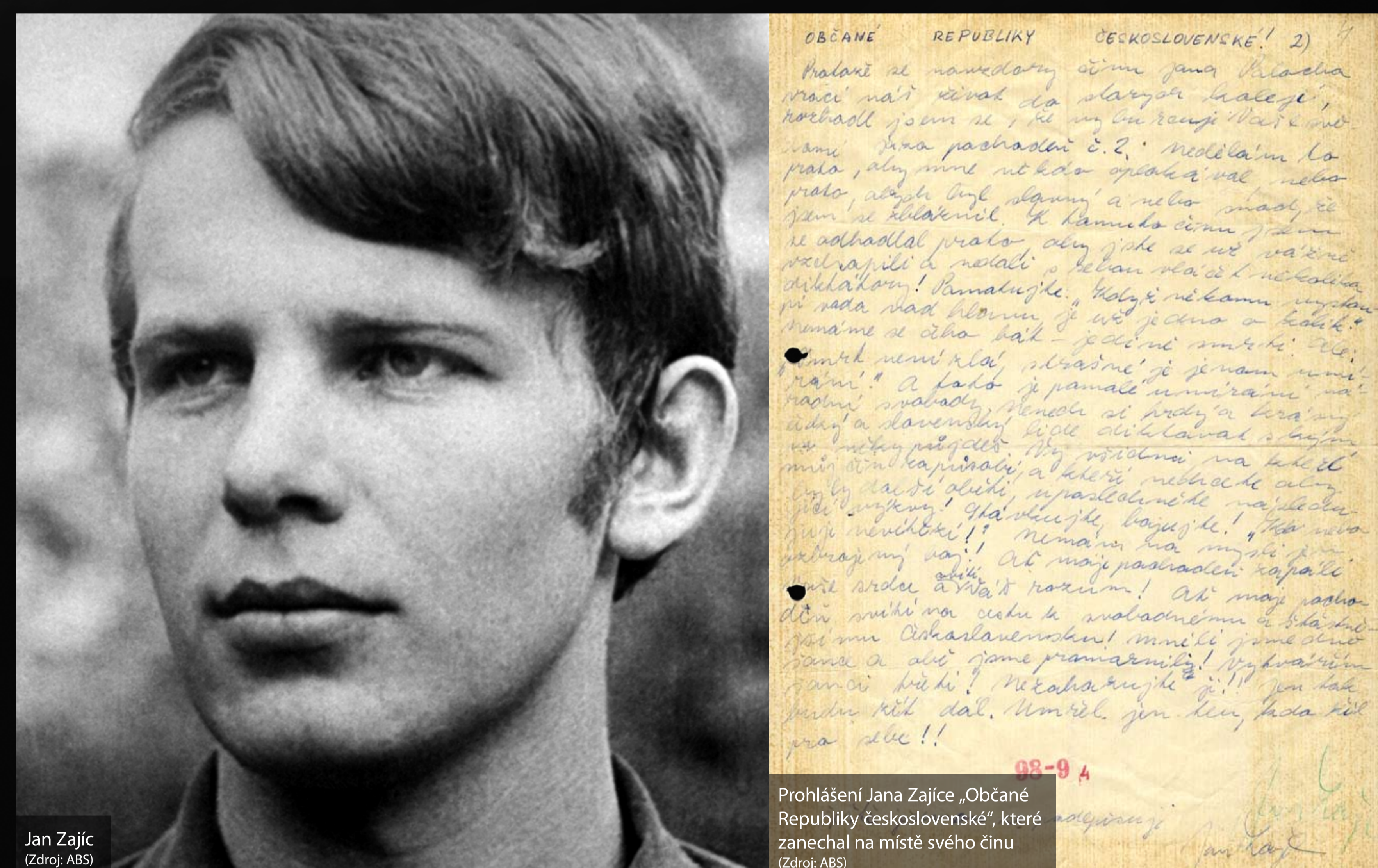
Jan Zajíc a Evžen Plocek

Podle dostupných svědectví a archivních dokumentů skupina zmíněná v Palachově posledním dopise patrně vůbec neexistovala. Jeho příkladu ovšem v prvních měsících roku 1969 následovala řada dalších lidí, kteří se s Palachem osobně neznali. U většiny z nich se však ukázalo, že pouze převzali formu činu, avšak jejich motivy nebyly politické.

Dne 20. ledna 1969 se v Plzni zapálil pětadvacetiletý dělník Josef Hlavatý, který o pět dnů později zemřel. Lékaři uvedli, že se zapálil na protest proti sovětské okupaci. S výslovným odkazem na Palachův čin se o sebeupálení pokusili také dělník Miroslav Malinka (22. ledna 1969 v Brně) a šestnáctiletý učeň Jan Bereš (26. ledna 1969 v Chebu). Hlavatý, Malinka a Bereš měli ovšem značné osobní či rodinné problémy, a jejich čin byl proto širší veřejností odsouzen. Za Palachovy následovníky jsou proto považováni pouze Jan Zajíc a Evžen Plocek, jejichž idealistické motivy nebyly zpochybněny.

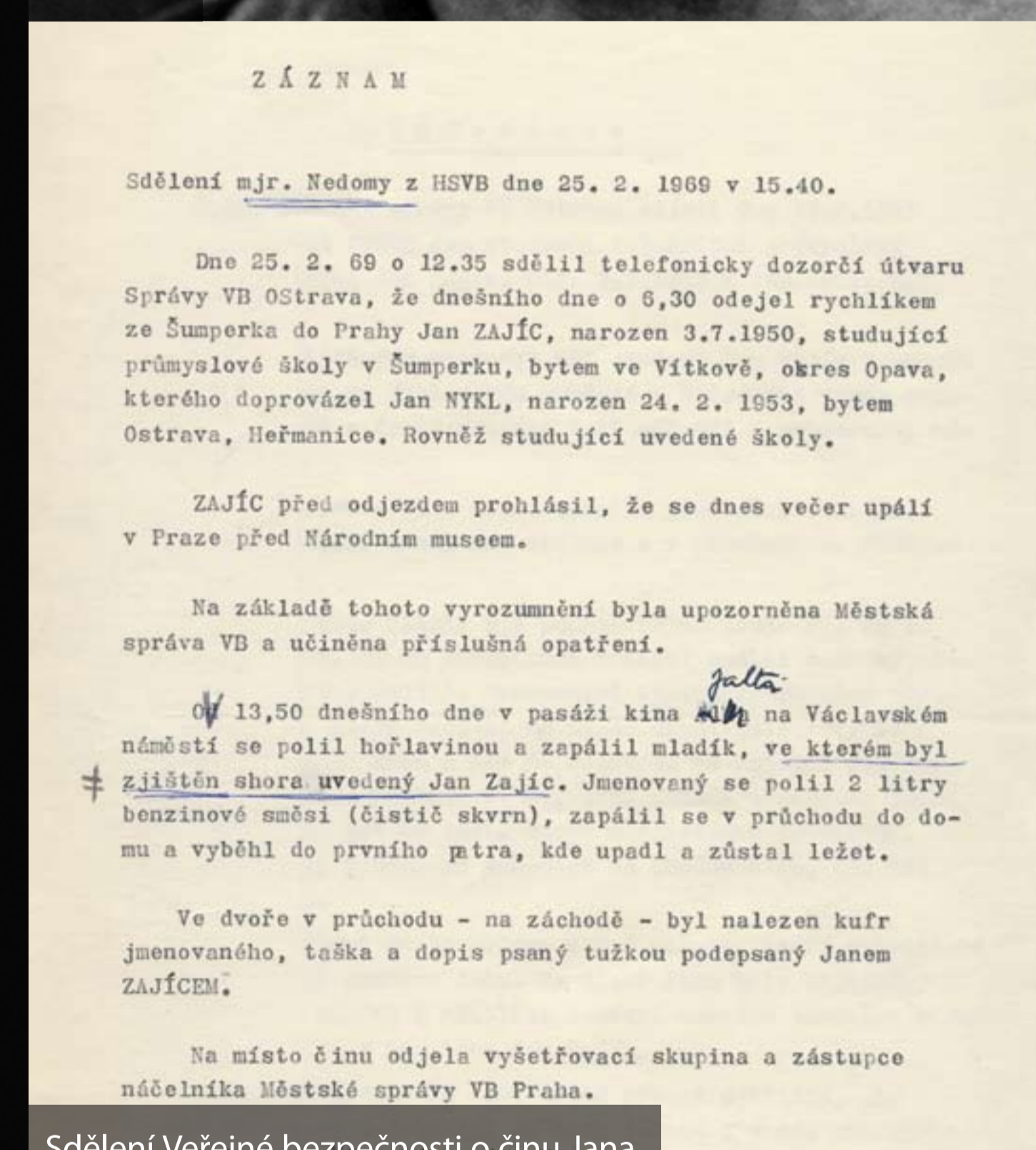
Osmnáctiletý student železniční průmyslovky v Šumperku Jan Zajíc se od 21. ledna 1969 účastnil hladovky před Národním muzeem v Praze. Do rodného Vítkova na Opavsku se vrátil až po Palachově pohřbu. Zjištěná atmosféra v hlavním městě na něj podle všeho silně zapůsobila. Již během hladovky hovořil o možnosti, že by se obětoval stejným způsobem jako Palach, pokud to neudělá jiný z vysokoškoláků. Tehdy mu to ale další účastníci hladovky rozmluvili. Po návratu do Šumperku začal o této možnosti znovu přemýšlet, dokonce o svém plánu veřejně hovořil. Nedal na přesvědčování svých kamarádů a s jedním z nich, Janem Nyklem, odjel 25. února 1969 vlakem do Prahy. Zapálil se na chodbě domu č. p. 39 na Václavském náměstí a na místě zemřel. O jeho činu i prohlášení, které napsal, se lidé dovídali jak z médií, tak z porůznu vylepovaných letáků.

Poslední známou živou pochodní v roce 1969 byl Evžen Plocek z Jihlavy, devětáctiletý otec rodiny, odborář a delegát Vysočanského sjezdu KSČ. Zapálil se na hlavním jihlavském náměstí na Velký pátek 4. dubna 1969. Na místě zanechal letáky s hesly: *Pravda je revoluční – napsal Antonio Gramsci a Jsem pro lidskou tvář, nesnáším necit – Evžen*. Mimo Jihlavu však zůstal jeho čin bez odezvy, protože média o něm již nesměla informovat.

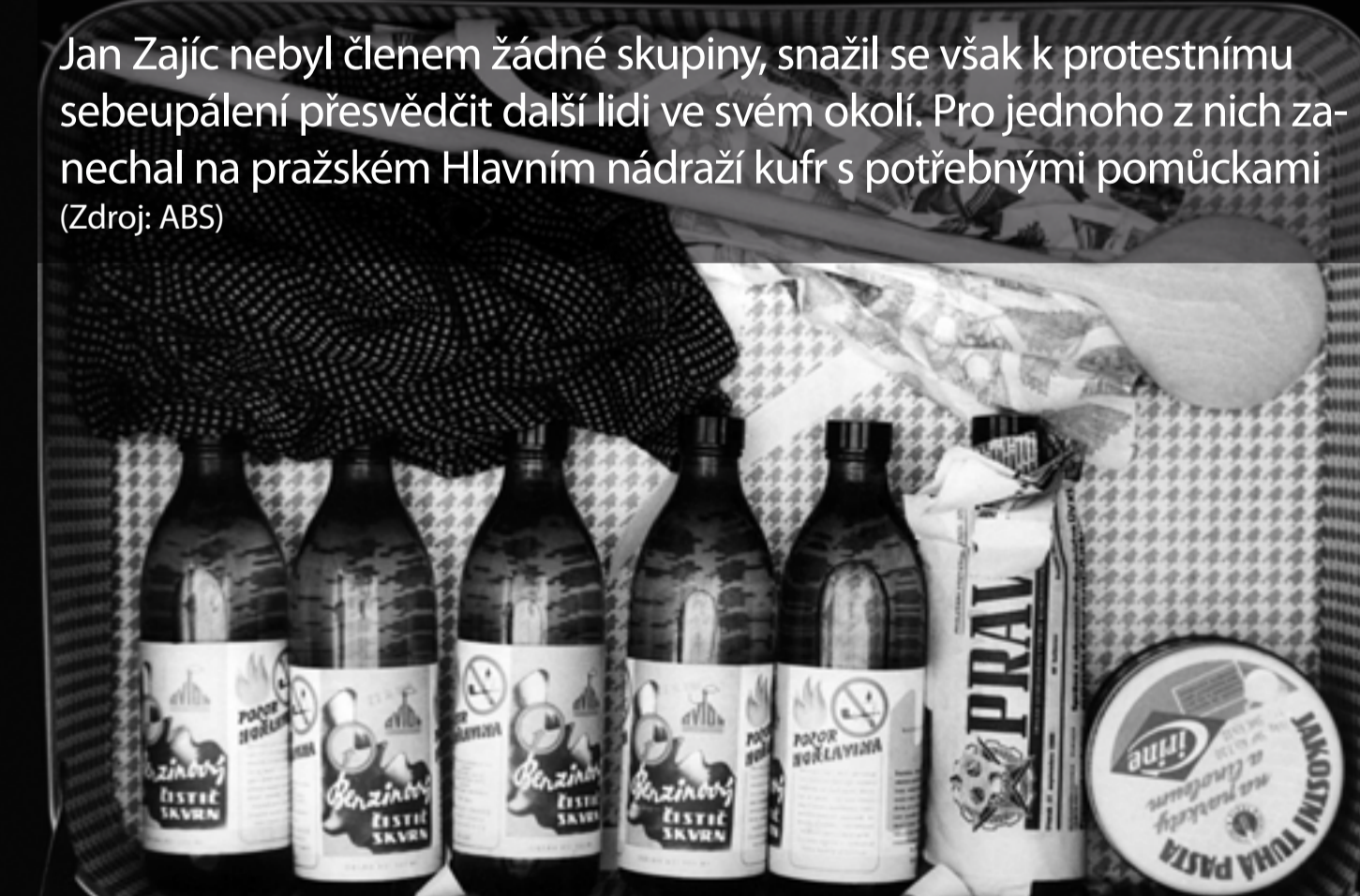

Jan Zajíc (Zdroj: ABS)

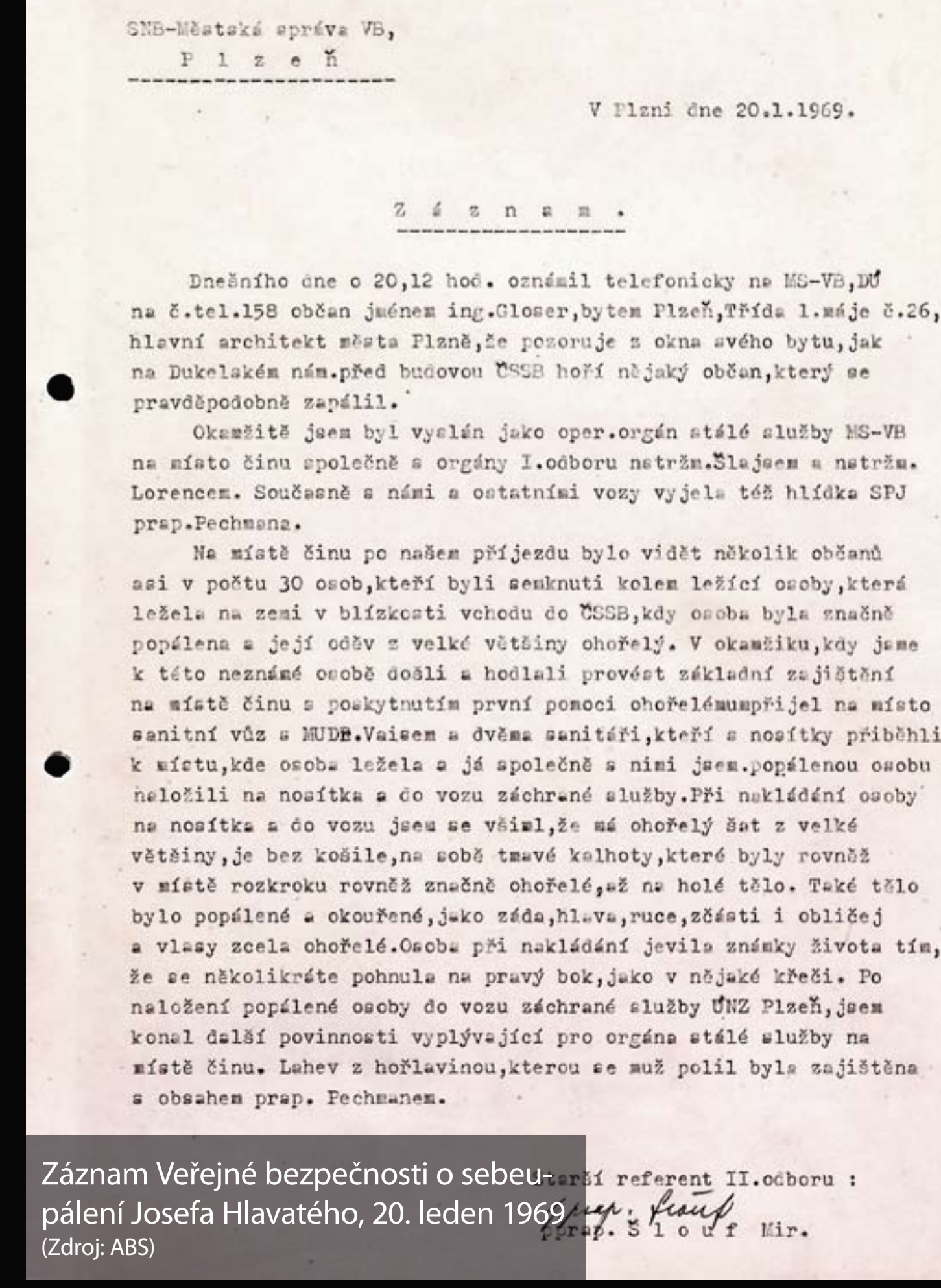
Prohlášení Jana Zajíce „Občané Republiky československé“, které zanechal na místě svého činu (Zdroj: ABS)

Sdělení veřejné bezpečnosti o činu Jana Zajíce, 25. února 1969 (Zdroj: ABS)

Jan Zajíc nebyl členem žádné skupiny, snažil se však k protestnímu sebeupálení přesvědčit další lidi ve svém okolí. Pro jednoho z nich zanechal na pražském Hlavním nádraží kufr s potřebnými pomůckami (Zdroj: ABS)

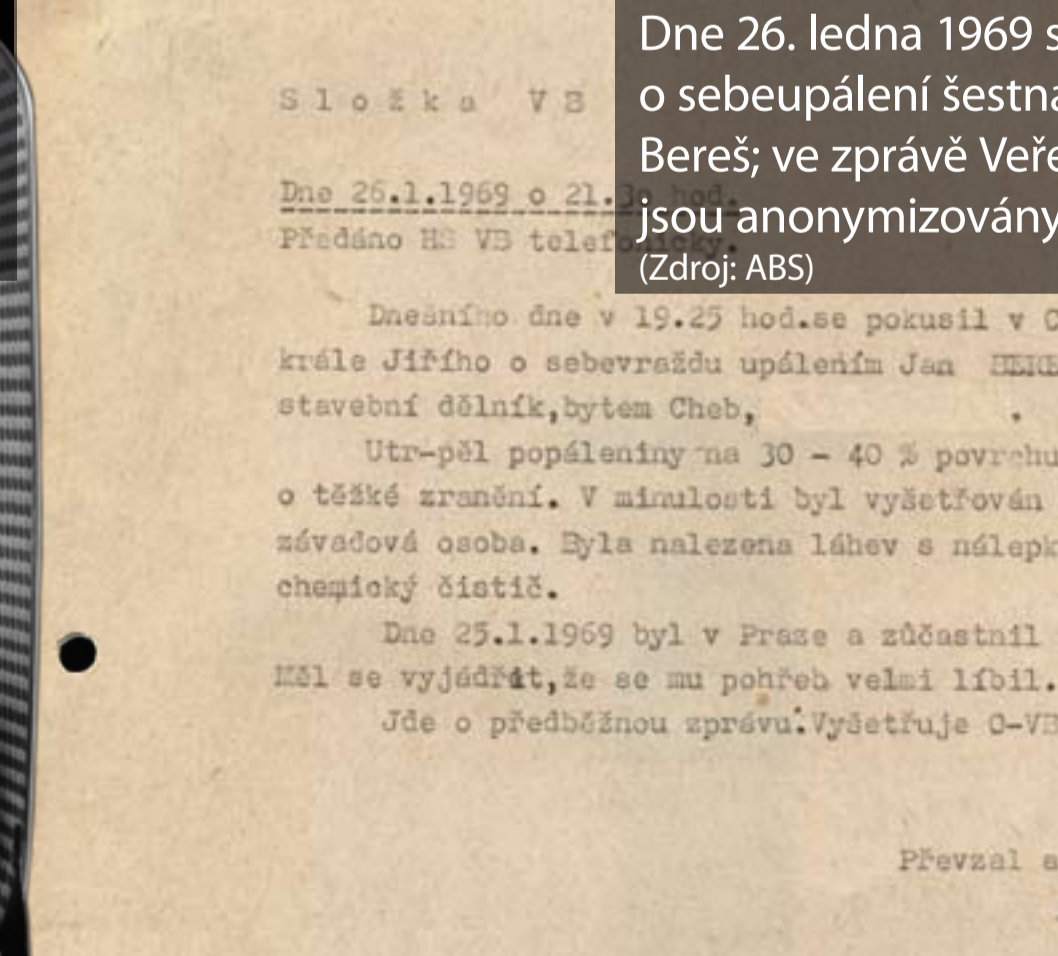
Záznam Veřejné bezpečnosti o sebeupálení referent II. odboru: pálení Josefa Hlavatého, 20. ledna 1969 (Zdroj: ABS)

Pohřeb Jana Zajíce ve Vítkově, 2. března 1969 (Foto: Miroslav Hucek)

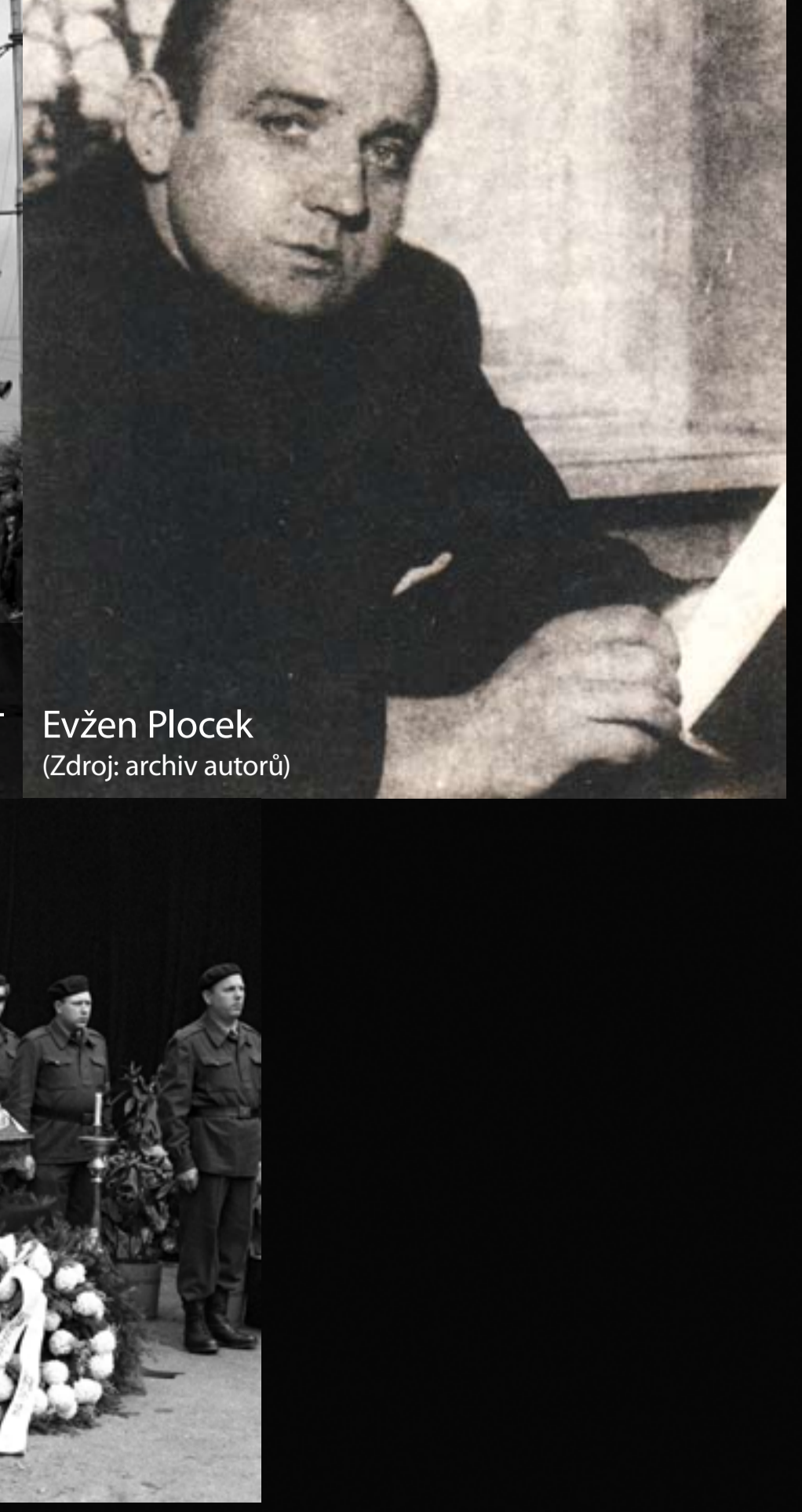
Pohřeb Jana Zajíce proběhl podle církevních pravidel pohřbu pro svobodného mládence. Průvod vedla tzv. bílá nevěsta nesoucí myrto-vou celenku, za ní šla tzv. černá nevěsta držící zlozenou svíci (Foto: Miroslav Hucek)

Dne 26. ledna 1969 se v Chebu pokusil o sebeupálení šestnáctiletý učeň Jan Bereš; ve zprávě Veřejné bezpečnosti jsou anonymizovány osobní údaje (Zdroj: ABS)

Pohřební průvod s rakví Evžena Plocka prochází Jihlavou. Zúčastnilo se jej několik tisíc lidí, 11. dubna 1969 (Zdroj: ČTK, foto: František Nesvadba)

Evžen Plocek (Zdroj: archiv autorů)

Evžen Plocek pracoval v podniku Motorpal v Jihlavě. Zde také začalo poslední rozloučení (Zdroj: ČTK, foto: František Nesvadba)